Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. ЧИСЛО 140. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПЯТНИЦЯ, 17-го ЧЕРВНЯ, 1921. VOL. XXIX. No. 140. JERSEY CITY, N. J., FRIDAY, JUNE 17, 1921. THREE CENTS

НАЙ НАРОД РІШАЄ ПРО ВИПОВІДЖЕННЄ ВІЙНИ!

КОНВЕНЦІЯ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ДОМАГАЄТЬСЯ РЕФЕРЕНДУМ В СПРАВІ ВИПОВІДЖЕННЯ ВІЙНИ.

ДЕНВЕР, Колорадо, 15. червня. — Центральна робітнича юнія з Клеберн, Огайо, внесла на конвенції Американської Федерації Праці резолюцію, котра домагається зміни американської конституції в тім напрямі, щоби право виповідати війну відобрати американському сенатови та передати його на весь американський народ, котрий через референдум (загальне голосованнє) має дати до пізнання, чого хоче. Рівночасно конституція Злучених Держав має бути так змінена, щоби прихильники виповідження війни були передовсім покликані до сповнення воєнної служби, а доперва по них в разі потреби ті, що голосували проти війни.

Аргументуючи се домаганнє, резолюція каже, що теперішна система бизнесу та промислу, передовсім заграничного і фінансового, така, що вона частенько мусить доводити до духу війни межи народами.

2. ЗМЕНШЕННЄМ ВИДАТКІВ НА ВОЄННІ ФЛЬОТИ.

... предложено також резолюцію, котра домагається, щоби президент Злучених Держав скликав конференцію ... в надії та вірі, що така конференція поможе заощадити біліони долярів, які інакше будуть видані на збільшення воєнних зброєнь на суші і морю.

На початку резолюції говориться: „Увесь світ з острахом дивиться на можливі перегони в будуванню воєнних кораблів між Злученими Державами, Англією та Японом, які будуть подібні до перегонів межи Англією та Німеччиною, що довели до великої світової війни."

„Такі перегони не годяться зі загальним розброєннєм, за яким американські робітники заявилися уже нераз і за яким вони стоять і тепер."

ЗЕЛІЗНИЦІ ПОВИННІ БУТИ ВЛАСНОСТЮ ДЕРЖАВИ.

В справі зелізниць предложено резолюцію, котра припоручує виконавчому комітетови Федерації Праці помагати всіми силами робітничим зелізничим організаціям вимусити ухваленнє відповідного законодавства, запроваджуючого державну власність на зелізниці та демократичний їх заряд.

Дальше резолюція домагається, щоби належитости за перевіз товарів були зменчені до висоти, на котрій вони находилися в хвилі, як федеральні власти передали зелізниці назад в руки властителів. В той спосіб дасться відповідний товчок бизнесови.

ЗА ОБМЕЖЕННЄМ ПРОГИБІЦІЙНОГО ЗАКОНА.

Осібна резолюція домагається, щоби закон Волстеда про заборону горячих напитків ограничено так, щоби бровари могли виробляти здорове пиво. Ся резолюція домагається від конгресу, щоби він піддав під народнє голосованнє обмеженнє прогибіцийного закона.

ДОРОГА ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБІТНИКІВ ПІСЛЯ ПРОМИСЛІВ.

Щоби запобігти на будуче взаїмному перешкаджуванню в страйку зі сторони самих таки робітників, осібна резолюція пропонує, щоби робітничі юнії, заключуючи контракти з предприємцями, повинні поміщувати в контракті постанову, що вони будуть могти вийти на страйк, щоби помогти звязаним з ними ремеслу.

Для ведення робітничої пропаганди предложено оснувати десять щоденних юнійних часописий.

ФАРМЕРИ СПІВЧУВАЮТЬ ЮНІЯМ.

Національна Фармерська Рада вислала на конвенцію Американської Федерації Праці телеграму, в котрій заявляєсь, що американські фармері будуть іти рука об руку з американськими юніями, щоби здобути собі економічну та політичну свободу.

ЛИТОВЦІ СТАРАЮТЬСЯ О ВИЗНАННЄ ЇХ ДЕРЖАВИ.

ВАШІНҐТОН, 15. червня. — Вілієм Мекаду, бувший секретар (міністер) скарбу, вислав до секретаря стейту Гюза лист, в котрім просить о як найскорше визнаннє независимости Литви на тій основі, що не визнаннє її через Злучені Держави може потягнути за собою новий наїзд Польщі на Литву, через що в східній Европі може повстати новий бройний конфлікт.

Се письмо Мекаду се частина великої кампанії, яку розвели американські Литовці за визнаннєм независимости Литви.

ЗАБРАНО 600 МАШИНОВИХ КРІСІВ, ПРИЗНАЧЕНИХ ВІДАЙ ДЛЯ ІРЛЯНДІЇ.

НЮ ЙОРК, 16. червня. — Нюйорська поліція відкрила на кораблі „Іст Сайд", що стоїть тепер в бруклинськім порті, ладунок 600 машинових крісів, призначений відай для висилки до Ірляндії, та сконфіскувала його. Зброя разом з доданою до неї амуницією варта яких 150.000 долярів. На мішках, в котрих вона була спакована „не було імени адресата. Найдено увесь ладунок схований межи вуглем.

Над ладунком прийшло до сварки межи нюйорською поліцією та федеральними властями, котрі кажуть, що поліція не має права забирати ладунку. Справу має рішити суд.

СПРАВА ДОПУЩЕННЯ НАДВИЖКИ ІМІГРАНТІВ ПЕРЕД КОМІТЕТОМ ПАЛАТИ ПОСЛІВ.

ВАШИНГТОН, 14. червня. — Іміграційний комітет палати послів розбирав справу допущення надвижки іміґрантів, які находяться уже тепер в американських портах. Більшість комітету заявилася за резолюцією, котра постановляє, що треба допустити усіх тих, що приїхали уже до Злучених Держав, не дивлячися на обмеження числа. Однак трох конгресменів, а саме: Бейкер з Каліфорнії, Бокс з Тексас та Рейні з Алабами, підписали опінію менчости, в котрій складають вину за надвижку на самих таки іміґрантів та корабельні компанії. На їх думку, допущеннє іміґрантів не на місці, бо таке допущеннє принесе користь з одної сторони корабельним компаніям, котрі і так є чужинецькі, а з другої іміґрантам, які на думку сих трох конгресменів їхали сюди, добре знаючи про обмеження іміграції в Америці. Вони додали також, що корабельні лінії удержують у Вашингтоні адвокатів, які мають вплив на американських законодателів та що іміґранти знають краще про іміґраційні обмеження, як Американці.

АДМІРАЛ УЖЕ ВЕРТАЄ ДОМІВ.

ВАШІНГТОН, 14. червня. Секретар (міністер) фльоти Денбі дістав уже повідомленнє від адмірала Симса, що він дістав телеграму, відкликуючу його урльоп та покликуючу його назад до краю. Він повідомляє, що виїзджає зараз з Лондону.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ КОМІШЕНЕР ПРОГИБІЦІЇ ЗА ОСТРИМ ВИКОНУВАННЄМ ЗАКОНА.

В своїй першій відозві від свого іменовання федеральним комішенером прогибіції, Рой Гайнес заявив, що він стоїть за острим виконуваннєм прогибіційного закона. Він заявив, що американський народ недвозначно заявився за прогибіцією, і тому сей закон треба як найострійше виконувати. Він остро виступає проти дивлення через палці на ломанне закона. Американці повинні навчитися шанувати закони, ними ухвалені, без огляду чи вони їм подобаються, чи ні.

СЕЛО ЗАБОРОНЯЄ РУХОМІ ОБРАЗИ В НЕДІЛЮ.

Село Марлет, Мішіген, голосувало над справою дозволення на рухомі образки в неділю. Село від довшого часу не займалося ніякою політичною справою, лише дискутувало над тим, як святкувати неділю. Горячковість в „недільній" справі тим дивнійша, що село має усего один театр з рухомими образками. Щоби покінчити клопоти, самий властитель театру запропонував, щоби мешканці села відголосували над справою; він обіцяв держатися їх рішення. Село пристало на пропозицію. Голосованнє визначено на день 14. червня. Почалася завзята агітація, гідна ліпшої справи. Як горячо ведено, видно з того, що в голосованню взяли участь усі, управнені до нього. Голосованнє випало на користь прихильників „синої неділї". 270 голосів впало проти театру, а лише 70 за. І театр буде замкнений в кожду неділю.

ОБНИЖУЮТЬ ЗАПЛАТУ СТАЛЕВИМ РОБІТНИКАМ.

Ряд независимих сталевих фабрик в околиці Питсбурга та Йонгстаун проголосило значне обниженнє робітничої заплати, яке має почати обовязувати від початку липня. Так, приміром, Брайер Гил Стіл Ко. обнизила своїм робітникам заплату о 15 процент, Джовнс енд Лефлин Стіл Ко. знесла овертайм, а другі пороблили инчі поважні зміни в умовах праці. Декотрі компанії позменчували не лише заплату робітникам, але й пенсії своїм канцелярійним урядникам.

СТРАЙК МОРЯКІВ ПО ЧАСТИ УЖЕ СКІНЧИВСЯ.

На зборах морських машиністів, які відбулися в второк у Вебстер Гол в Ню Йорку, постановлено, щоби машиністи виконали услівя умови, яку зробили юнійні провідники з представителями американського уряду. Сим самим покінчився уже страйк на всіх кораблях, що належить до Юнайтид Стейтс Шипинг Борд. На других кораблях страйк панує ще далі. Хоч морські машиністи приняли 15-процентову знижку заплати, на яку згодилися робітничі представителі, мимо сего вони висказали свое невдоволеннє зі способу ведення переговорів. Вони ухвалили резолюцію, в котрій домагаються від президента своєї юнії, щоби він вніс резиґнацію, бо він підписався на умову, за котру він знав, що її противляться усі члени репрезентованої ними організації.

З БРАЗИЛІЙСЬКИХ ЛІСІВ.

До нюйорського порту приїхав корабель Денис, котрий пливе межи сим портом та Манаойс, що лежить при устю ріки Манаойс до ріки Амазонки в Бразилії. Се усте положене яких тисячу миль від гирла ріки Амазонки до Атлянтійського океану, серед відвічних лісів.

Моряки корабля оповідали страшні річи про сї дикі околиці. Капітан говорив, що ціле дно ріки Манаойс було вкрите електричними пискорами. Називають їх електричними тому, що кожда риба має в собі ладунок електрики. Сей ладунок такий сильний, що вечером від риб іде таке сильне світло, що моряки могли на покладі корабля читати біблію. Коли моряки зловили кілька таких пискорів у видро та добули їх на поклад корабля, всі електричні получення на кораблі перестали добре функціонувати; треба було викинути риби назад у ріку. Коли корабель стояв в пристани, один моряк впав з корабля у воду. Пискорі зараз збіглися до нього. Коли моряки добули його на поклад, він не давав знаків життя. Корабельний лікар ствердив смерть та заявив, що моряк впав жертвою за великого ладунку електрики. Капітан обчислив, що кождий пискор має до 40 волтів електрики.

СТРАЙК В НАФТОВІМ ПРОМИСЛІ.

Недавно застрайкували всі нафтові робітники в Галичині (Дрогобич, Борислав, Надвірнянський округ, Кросно, Горлиці). Всіх страйкуючих є 32 тисячі. Страйкують і шофери і фірмани. Домагаються допущення робітників до участи в зисках з нафтових предпри... [mutilated]

ПОЛЯКИ АРЕШТУЮТЬ В ЧУЖИМ КРАЮ ЗА МОЛИТВУ.

В суботу дня 21. мая с. р. польська державна поліція арештувала о. Володимира Куницького, пароха в Оріхівцях, пов. Скалат за підбурювання проти польської держави, якого мав допуститися тим, що в неділю 15. с. м. відчитав в церкві разом з вірними молитву за український народ, що була друкована і оголошена в Арх. Вістнику вже за польської влади. Арештованого спроваджено до дефензиви в Підволочисках, а звідси 23. мая перевезено до арештів державної поліції у Львові при вул. Льва Сапіги ч. 2. Дефензива в Підволочисках арештувала також і заступника війта з Оріховець Конопацького (латинника), що приїхав просити за о. Куницьким.

ЯК ЖАНДАРМИ „УРЯДУЮТЬ".

У процесі, який ведеться тепер проти селян з Гребенного, равського повіту — виявилось, як жандарми з Гребенного знущалися над арештованими. Цілу дорогу з Гребенного били по плечах, по шиї і по лиці та копали ногами. На постерунку у Верхраті звязали арештованого Василя Липчака, простерли на лавку і рот заткали руками і били, Івана Ципчака завели до стодоли і били, аж той зімлів.

Громада Гаї вижні кличе о поратунок з кіхтів жандармерії. Жандарми вбили одного чоловіка на смерть а богато людей били, аж ті помліли. Позабирали людям майно, дріб, корови і т. д. — Згадують також про лісничого Бріха, що не позволяє селянам на вивіз дров з ліса кажучи, що „для Українців дров нема".

ЯК СВЯТКУВАВ БОРЩІВ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ Т. ШЕВЧЕНКА?

„Просвіта" в Борщеві одержала дозвіл від староства на уладженнє концерту дня 3. цвітня. Та в суботу 2. цвітня борщівська жандармерія нагло арештувала голову „Просвіти" Гродського та дірігента хору Гр. Старицького. Борщівський комісар счеркнув з програми концерту „Народний гимн" хоч староство на його відспіваннє позволило; потім хтось доніс до староства, що Українці „скинули польського орла і топтали ногами" хоч опісля не найшлися на те ніякі свідки між Поляками. Так покинили Борщівцям народне свято—шовіністи.

СТАНИСЛАВІВСЬКІ „ПОРЯДКИ"

Недавно засуджено за крадіж депозитів команданта поліції Маєвського, який дуже знущався над Українцями. Тепер ведеться слідство проти інженера Деблесема, директора газівні, за спроневірення. — У одної учительки Бончальської підчас ревізії забрано богато „американських дарів", які вона собі присвоїла з кривдою для убогих.

УКРАЇНЦІ В ЄГИПТІ.

Де то тільки не занесло Українців воєнне лихо! Є вони тепер розсіяні по цілім світі — не бракує їх і в Африці, в Єгипті, куди занесла їх воєнна недоля з рідної України. Утворено там „Український Гурток", що має на цїли гуртовання Українців що забрили до Африки та нести їм моральну і матеріяльну поміч.

ПРЕМІЄР ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ЗАКИДАЄ МАЛИМ ВИЗВОЛЕНИМ НАРОДАМ ЗАБОРЧІСТЬ.

ЛОНДОН, 15. червня. — Премієр Ллойд Джордж промовляв сьогодня перед загальним збором кальвіністів методистів Валії, який відбувся в Портмедок.

Премієр говорив між іншим про Лігу Народів. Казав, що він є за нею цілою душею, але се мало. Коли не зробиться щось більше для виховання публичної опінії цивілізованих краів, то Ліга Народів буде хиба тільки місцем інтриг і спорів. Можуть там повстати партії і групи, а якби прийшло до сього, що більшість станулаб по одній стороні, а сила по другій, могло-б дійти до того, що дискусія Ліги Народів довела би до найбільшого у світі спору.

Ллойд Джордж далі казав, що почув відразу, коли побачив, що ДУХ НАЦІОНАЛЬНОЇ НЕНАВИСТИ, ЗАХЛАННОСТИ, І НАЙГІРШОГО РОДА НАЦІОНАЛЬНОЇ БУТИ ПАНУЄ ЩЕ ЯК І ПАНУВАВ ДАВНІЙШЕ.

Се відноситься не лише до великих народів. МАЛІ НАРОДИ, ЩО ВИРОСЛИ З ВІЙНИ, НАВІТЬ ЩЕ ГІРШІ. ВОНИ ЦІЛКОМ НЕ БОЯТЬСЯ, ЩО ЛІГА НАРОДІВ МОЖЕ ВМІШАТИСЬ ДО ЇХ СПОРІВ, АНІ НЕ ГАДАЮТЬ ПОШАНУВАТИ Ї ПОСТАНОВ.

Мусить бути якийсь вплив, котрий промовляв би до серця народу. Треба виховати совість народу, аби він мав острах перед проливом крови.

Чи Ліга Народів є найліпшою організацією, чи може є такою американська пропозиція, того, казав премієр, на його думку, церкви не будуть дискутувати. Вони хиба старатимуться створити настрій корисний для корисної світової інституції.

СТРАЙКИ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 15. червня. — Справа страйку 1½ міліона машиністів покищо відложена, бо роботодавці згодились на виступ міністра праці не зменшувати платень машиністам до кінця сього місяця, а робітничі юнії згодились віддати сю справу своїм членам під голосованнє.

На справою покінчення углевого страйку голосують власне тепер майнери. Богато голосів є проти угодових умов, але сподіваються, що їх не буде дві третини, яких треба для продовження страйку, а тоді страйк вже закінчиться.

ПОВОРОТ АДМІРАЛА ПО ПРОМОВІ „АЙРИСЬКИХ ОСЛІВ".

ЛОНДОН, 15. червня. — Контр-адмірал американської фльоти адмірал Вилієм С. Симс, разом з жінкою, всів сьогодня на корабель Олимпик, щоб вернутись до Америки, куди його завізвав міністер воєнної фльоти Денбі.

Відїздячи, Симс нічого не говорив, заявляючи лише, що він не має що відкликати зі своєї промови про айриських ослів в Америці. Британійці прощали його дуже сердечно і засипали цвітами.

КАНАДА ПРОТИ АНГЛІЙСЬКО-ЯПОНСЬКОГО СОЮЗА.

ЛОНДОН, 15. червня. — Тут зачнеться конференція премієрів британійських країв в понеділок, 20. с. м.

На сій конференції яко одно з перших справ вирине справа англійсько-японського союза.

Премієр Австралії, Гюз, як сподіваються, заявиться за сим союзом. Натомісь премієр Канади, Мейен, виступить проти англійсько-японського союза, особливо ізза того, що такий союз, на його гадку, є визовом Злучених Держав.

СПРАВА ПРОТЕСТУ ПАПИ РИМСЬКОГО ПРОТИ ОПАНОВАННЯ ПАЛЕСТИНИ ЖИДАМИ.

ЛОНДОН, 14. червня. — Лондонський „Таймс" містить депешу з Риму, столиці Італії, в якій повідомляє, що понеділкова промова папи римського Бенедикта XV. до тайної консисторії, в якій він критикував британійську політику в Палестині (з причини жидівського опанування сього краю), викликала сензацію в дипломатичних кругах в Римі.

В дипломатичних кругах заявляють, каже депеша, що дипломатія ме мало таких випадків отвертих бесід римських пап як ся остання, в котрій він опелював до християнського світа, аби домагався від Ліги Народів провірення британійського мандату над Палестиною.

АНГЛІЯ ПІДПИРАЄ ГРЕЦЬКИЙ НАСТУП ПРОТИ ТУРЕЦЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 15. червня. — Британійське правительство остерігло турецьких націоналістів в Малій Азії, що всякий їх виступ для заняття Царгороду означати-ме війну з Англією.

Англія вже вислала свою бригаду з острова Мальти на поміч Грекам в Малій Азії, аби не пустити націоналістів Кемаля паші до Царгорода.

Сподіваються, що Греки зачнуть скоро наступ проти війск Кемаля паші в Малій Азії.

СТУДЕНТ З НЮ ЙОРКУ БУХАРІН КАЖЕ, ЩОБИ УНЕМОЖЛИВИТИ ІСТНОВАННЄ КАПІТАЛІЗМУ.

РИГА, столиця Латвії, 15. червня. — Недавно відбувся в Москві міжнародний зїзд комуністів. На сьому зїзді промовляв студент Микола Бухарін, що був співредактором московської газетки „Новий Мір" на 5-тій улиці в Ню Йорку, а тепер є редактором газетки „Правда" в Москві. Він представляє дуже ліве крило у комуністів і говорить дуже остро.

Він на сьому зїзді так говорив:

„Ми в Росії є вичерпані, але мусимо видержати за всяку ціну. Ви поза нами мусите помогти і напружити всі свої сили, щоби унеможливити істнованнє капіталізму".

mutilated

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.7.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НАСЛІДКИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ГОСПОДАРКИ.

Большевицькі пропаґандисти трублять на весь світ, що Росія уже веде торговлю. Недавно з Лібави доносили, кілько то ваґонів товарів виїхало з того порту в глибину російської советської републики.

Однак, чи через недогляд пропаґандистів, чи просто через їх глупоту, було подано, що 59 процент посилок до Росії становить пожива. Значить, майже 6 десятих частий усего ладунку до Росії становлять ріжні средства поживи.

Сі числа се найкращий примір економічної руїни советської републики. Давнійше Росія все висилала поза границі краю велику скількість рільничих продуктів, велику скількість збіжа і тим подібне. Своїм хлібом вона кормила пів Европи. По трох роках большевицької господарки Росія дійшла до того, що вона хліб спроваджує зпоза границі.

Сі числа мусять свідчити про страшний занепад рільничої продукції (витворювання). Се знак, що невдоволені советами та комісарами селяни не дають містам збіжа навіть на прожиток. Се комісарі послідні золоті рублі вимінюють на хліб для себе, бо руйнація селянина большевицьким хазяйством дійшла до того, що навіть зменчений числом московський пролетаріят не може прожити.

ЛЯХИ ПРИПИСУЮТЬ, КІЛЬКО УКРАЇНЦЯМ ТРЕБА ҐАЗЕТ І ЯКИХ.

Польський дневник „Ґазета Вечорна" (виходить у Львові) з дня 14. мая с. р., доносить під заголовком „Нова кривда":

„Адвокатський кандидат Григорій Стецюк вніс (другий раз) поданнє до львівської поліції о дозвіл на видаваннє тижневика „Народ", який мав бути орґаном української радикальної партії. Сьому прошенню дирекція поліції відмовила, виходячи зі слушної засади, що Українці мають вже досить українських часописий, а заходить впрочім узасаднена обава, що часопись та була би редаґована в неприхильному дусі для польської держави".

Се польське рішеннє в окупованому краю вказує лише, до якого ідіотизму доходять польські методи переслідування. Ляхи все ще думають, що то 18-те століттє; та що вони вже дійсно загосподарились на добре в Галичині, так, що вона лишиться у польській неволі, де можна доказувати, що ляшні захочеться.

А тимчасом ще є великі сили у світі, котрі не стерплять польської тюрми народів і її поскормлять, а Галичину визволять з кіхтів бажевільного ляцького опришка.

ЧИ ПОЛЬЩА ДІСТАНЕ ГАЛИЧИНУ?

Лондонська ґазета „Де Ню Стейтсмен" помістила в числі з 21. мая довшу статтю з приводу шлеських подій. Автор підчеркує наперед факт, що уся Анґлія заявилася одноголосно за поглядами, висловленими Ллойдом Джорджом в його відомій протипольській промові. Рівночасно ся сама промова принята була у Франції зі загальним протестом і здивованнєм.

Що ще більше цікаво, що Французи не зрозуміли основ анґлійського становища в шлеській справі. Вони стали обвиняти Англичан за прихильність Німцям, за бажаннне здобути собі Німеччину на будучного союзника, за бажаннє воскрешення царської Росії, за фінансову інтриґу, за ненависть до Польщі, навіть за бажаннє підорвати Францію.

Автор сміється з усіх сих закидів французької преси против Анґлії. Він каже про дійсну причину анґлійської політики супроти Польщі:

„ПРАВДОЮ Є, ЩО АНҐЛІЯ БОЇТЬСЯ ПОЛЬЩІ. МИ, АНҐЛІЙЦІ, ГОРДИМОСЯ ЧИМОСЬ, ЩО МИ НАЗИВАЄМО ПОЛІТИЧНИМ ІНСТИНКТОМ, А СЕЙ ІНСТИКТ КАЖЕ НАМ, ЩО НАДМІРНИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ ПОЛЬЩІ Є НАЙБІЛЬШЕ НЕБЕЗПЕЧНОЮ СИЛОЮ В ТЕПЕРІШНІЙ ЕВРОПІ, НЕБЕЗПЕЧНОЮ НЕ ТАК ЧЕРЕЗ СЕБЕ САМУ, ЯК ЧЕРЕЗ ТУ РЕАКЦІЮ (СУПРОТИВЛЕННЄ), ЯКУ ВОНА МУСИТЬ ВИКЛИКАТИ. ПОЛЬЩА УЖЕ ЗАНЯЛА ВЕЛИКІ ПРОСТОРИ, ЯКИХ ВОНА НЕ БУДЕ МОГЛА УДЕРЖАТИ НАВІТЬ ЧЕРЕЗ НАЙБЛИЗЧИХ ДЕСЯТЬ ЛІТ. ЩО ВОНА СТРАТИТЬ СХІДНУ ГАЛИЧИНУ ТА ВЕЛИКИЙ КУСОК РОСІЙСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ, КОТРИЙ ВОНА ДОБУЛА СОБІ МИРОВИМ ДОГОВОРОМ В РИЗІ, СЕ ТАК ПЕВНЕ, ЯК ЛИШ ЩО МОЖЕ БУТИ ПЕВНЕ В МЕЖИНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ. Правдоподібно, вона буде мусіла також віддати те, що здобув на Литві ґенерал Желіґовський. Одиноким дійсно сумнівним питаннем в тій справі буде, чи неминучі зміни буде можна перевести без війни і чи на випадок війни побідний ворог Польщі дасться переконати задержатися на „лінії Керзона", котра менче-більше представляє границі справедливих польських претенсій".

ЯК АҐІТУВАТИ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ.

(Допись з Европи).

Зі всіх сторін приходять скарги наших людий, що в світі тяжко дібратися до чужої преси, щоби в ній представити злочинства польських наїзників у Галичині й на инших українських землях. Це правда, що важко. Головно з двох причин. 1) Перша це та, що Українці на чужині не мають основаних **в тій цили** орґанізацій і зібраних **на ту ціль** фондів. 2) Друга причина це та, що не мають обдуманих систематичних способів, як добиратися до публичної опінії. Виглядає, що перша перешкода важніща, ніж друга. Тимчасом єсть якраз навпаки. Бо кожда добре обдумана приготована справа все й без виїмку знайде своїх виконавців і потрібні фонди. Досі ще невідомий інакший випадок. І тому обговоримо наперед цю другу перешкоду й способи, як її усунути.

Наперд треба докладно знати, **що хочемо подати до відома** культурному світови **і як це подати до відома.**

Для виконання першого завдання треба, щоби в кождій українській Редакції призначений був окремий діл для збирання, порядкування й оповіщування вісток про польські злочинства над українським народом. З тої рубрики треба робити **окремі відбитки** (брошурки), щоби наперед зацікавити **свій загал,** бо тільки тим способом опісля можна на ту ціль зібрати фонди. Маючи більшу скількість описаних злочинств, можна з них зробити відповідний зміст яркіщих фактів для чужинців. Притім слід памятати, що чужинці не мають ні часу, ні охоти, читати довгі й одноманітні описи. Їм треба писати коротко і ясно. Для прикладу подаємо **пробу** такого змісту польських злочинств:

До окупованих Польщею земель українських належать: Східна Галичина, Холмщина, Полісся, Підляше і Волинь. Це українські землі, положені в самій середині Европи. І там на очах всего світа вимордовують Поляки систематично ціле українське племя та нищать його культуру. Роблять це ті самі Поляки, що більше як сто літ плакали перед Европою й Америкою, які вони бідні й поневолені — аж поки Европа не дала їм змоги відбудувати їх державу. З тим моментом почали Поляки планове нищення українського народу і його культури такими способами:

1) Всі тюрми Галичини й инших українських земель, занятих Польщею, переповнені **українською інтеліґенцією й свідомими людьми з селянства й робітництва, яких тортурами, холодом і голодом замучують Поляки на смерть. А щоб не чути було криків тортурованих, то до сусідних келій пускають голодних собак,** які своїм страшним виттям приглушують крики замучуваних жертв. Це діється не тільки на глухій провінції але і в столичнім місті Львові, в будинку польської державної поліції! Ніякої вини арестованим ніхто не доказує. Ніякого терміну їх мук ніхто не означує! Сидять роками — без переслухання! Тільки час по часу виводять тих політичних вязнів на тортури в спеціяльно приготовані пивниці!

2) В зинщених війною селах Галичини, Холмщини і т. д. виграбовує польська жандармерія до останка сиріт убитих в тюрмах батьків, масово розстрілює українське населеннє і пускає з димом цілі села, щоби приготовити ґрунт **під польську кольонізацію. Жінок тортурованих у вязницях політичних вязнів примушують польські влади для більшої наруги вимивати кров, яка спливає з їх мужів,** тортурованих у льокалях польської жандармерії. В таборі інтернованих у Домбю обтинають Поляки примусово волосся українським жінкам, змушують їх скидати одяг до нага в присутности польських офіцирів, які допускаються найогиднійших неприличностей на нещасних жертвах! Це стверджує від давна прилюдно навіть польська цензурована преса, як н. пр. варшавський „Наруд" з 6. грудня 1920 і „Роботнік" в богатьох числах.

3) Всяку автономію на окупованих Польщею українських землях знесено. **До самоуправи не допускають Поляки ні одного Українця. Автономічні уряди обсаджують Поляки ноторичними злочинцями,** які тільки й роблять, що виграбовують і тортурують українське населення, в цили свідомого знищення його. Польська окупаційна бюрократія така скорумпована, **що польські уряди на українській землі це спелюнки розбою, крадежей, насильств і знущань,** яких не допускаються навіть Турки на Балкані. **Признав це виразно вшехпольський посол Заморскі в своїй промові у варшавськім соймі, що Польща з українським народом поводиться гірше ніж поводяться з муринами в африканських кольоніях.**

4) **З одного університету,** який істнує на українській землі, окупованій Польщею, а саме у Львові — **виключили Поляки всіх українських студентів і студенток** і вже третий рік не дають їм доступу до жадних шкіл! Дійшло до того, що польські власти у Львові заборонили українському Товариству ім. Шевченка урядити лябораторії й бібліотечні виклади в тій цели, **щоб українська молодь не побирала жадної вищої освіти,** навіть приватно!! Всім українським ученим заборонили читати приватні лекції навіть про такі предмети, як фільольоґія! А нпр. польська влада в Стрию допускається навіть такої нікчемности: На просьбу Секції Українського Студ. Союза, дати їй дозвіл, **приватно** підготовляти до іспитів зрілости, відповідає, що мусить наперед знати імена учителів і учеників. Коли подано їй спис, — почала після того спису арестувати!!! (гл. „Український Вістник" з 25. мая 1921. ч. 97,). Старому українському товариству „Ставропіґія", яке істнує у Львові від 1583 року, заборонила польська влада уладити популярні виклади. Рівночасно розсівають Поляки вістки, що вони творять „окремий" університет для Українців, що єсть гумбоґом, обчисленим на закриття їх знущань перед чужими народами.

5) Всяку торговлю для кождого, хто не є Поляком, так утруднено, що жити з неї неможливо. Таксамо руйнують Поляки українське ремесло і навіть кооперацію. Доми українських кооператив в цілім краю реквірують для війска, хоч мають инших будинків до схочу. Рівночасно видають постанови про замкнення „неправильно" функціонуючих товариств і т. д. **Переїзд Українцям з місця на місце до тої міри утруднюють, що відмовляють видачі потрібних паперів навіть слюбним жінкам, які хочуть їхати до своїх чоловіків!**

6. Нелад і хаос у польській адміністрації прямо не до описання, почавши від желізниць. Занепад усякої моралі і драдежі так поширені у польській адміністрації, що навіть найбільший чужий капітал не в силі відбудувати того, що Поляки нищать і що знаходиться **під їх „управою". Те саме діється в польськім війску, яке при вправах стріляє з гармат в спокійні українські села.** Що польські команданти роблять це нарочно, видно по тім, що перед острілюваними селами уставляють стійки, які перестерігають тих, хто говорить по польськи, аби не йшли туди, „де пускається кров Українцям". Польські офіцири розпускають своє війско нарочно на грабування українських сел. На шляхах в білий день можна бачити, як польські салдати в присутности своїх **командантів обскакують селянські вози і виграбовують їх до чиста.**

7) **Польські влади забороняють складати добровільні жертви на ратування перед голодом Українців.** В українські села, заражені тифом, не допускають лікарів а навіть арестують тих, які там були. Ціль польських наїзників винищити Галичину й инші українські землі, щоби скольонізувати їх Поляками. Польський центральний уряд визначив на кольонізацію одної Східної Галичини міліярдові суми — і та кольонізація переводиться так інтензивно, що **Поляки денно розпарцельовують між своїх кольоністів коло 1.000 моргів української землі! Рівночасно польський закон абсолютно забороняє продати українському селянинови хочби найменший шматок землі!** І при тім стягається з українського народу примусову „позичку", яка рівнається конфіскаті значної части майна! Таких безправств допускається польська держава в Галичині, **якої їй навіть не признано до адміністрування.**

8) **В тій екстермінаційній політиці Польщі проти Українців бере участь вся польська влада і польська суспільність, без ріжниці кляс і освіти. Нпр. в селі Дмитрові (повіт, Радехів) била польська влада буками українську молоду в слюбнім строю на публичнім місци,** як також 60-літного війта, причім **польські аристократи числили удари. В селі Гребінка (повіт Рава) польський князь Павло Сапега зганяє на примусові роботи в своїм дворі навіть 12-літних українських дітей!** В селі Річицях тогож повіта польські жандарми **привязують Українців до коней і волочать по селі.** В Перемишлі польський маґістрат офіціяльно забороняє гребати навіть трупи погибших Українців на кладовищах!

Під таким страшним гнетом лучаються щораз частійші самоубийства української інтеліґенції, яка живе в крайній нужді й упокоренню на своїй власній землі!...

Про все це вже другий рік інформується держави Антанти. Але вони не вислали досі ні одної слідчої комісії до Галичини й Холмщини, де Поляки тортурують міліони українського населення, хоч антантські комісії виїздять навіть до поодиноких спірних міст і малих територій!

І все те роблять Поляки на чужій землі, де їх нема навіть 15%! Так виглядає в практиці ідея самоозначення европейських народів!

Всі ці факти подаємо без ніякого прибільшення. Всі вони взяті або 1) з цензурованої Поляками польської преси, або 2) з промов польських послів у варшавськім соймі, або 3) з судових актів. Української преси під Польщею так якби не було: вона знищена Поляками, з виїмком рептильних орґанів удержуваних польськими грішми. Українська преса в Галичині так знищена Поляками, що на 5 міліонів українського населення є тепер всего на всего два незалежні орґани, але й їх конфіскується так, що вони не можуть бути трибуною свобідного слова. Заки Східна Галичина прийшла під польське ярмо, було в ній понад сто українських орґанів преси. А на Холмщині закрили Поляки вже останню українську часопись й українських редакторів замкнули.

Такі терпіння переходить під Польщею український народ. **Правда, терпіли й инші побіджені народи від своїх ворогів. Але цего не оправдував бодай жаден міжнародний трибунал.** А тимчасом Галичину віддано в „тимчасову" окупацію Польщі — рішенням Найвищої Ради Антанти ще 11. липня 1919. р. **І хоч цілому світови відомо вже від 2 років, як Поляки поводяться в тій нещасній землі, — то Найвища Рада Антанти не робить жадних заходів, щоб положити кінець тій „тимчасовій" окупації.**

Мучений польськими окупантами український нарід відноситься отсим до преси й культурних діячів всіх народів світа з домаганням: Не закривайте очей своїх і сумління перед тим, що робить імперіялістична Польща в самій середині Европи! **Домагайтеся** для українських земель, які безправно окупувала Польща, — **плебісциту,** приреченого й нашому винищуваному племени! Нехай публична опінія світа зажадає висилки безсторонних комісій до Галичини, Холмщини й инших земель окупованих Поляками! Нехай зажадає усунення польської окупації з них! А коли це неможливе, тоді просимо вас о одно: **о виєднання для Польщі дозволу, в одній ночі вимордувати весь український нарід на його землі, окупованій Поляками,** що Польща з приємністю виконає, а наш нарід радше прийме ніж **дальше повільне конання серед страшних наруг. Не є це реторична фіґура. Бо таке домагання ставлять всі інтерновані Поляками українські вязні, весь український нарід під польською окупацією.** В імя звичайної людскости сповніть бодай сю просьбу конаючого в польських тортурах европейського племени!..." —

Це проба змісту, який можна ілюструвати щораз то новими фактами. Бо Поляки далі мучать наш нарід і не дають йому спокою ні на мить.

Річ ясна, що чужа ґазета без особистих знакомств нерадо прийме навіть змістовний реєстр фактів **на свої шпальти.** Одначе майже що друга, або що третя згодиться **розіслати** своїм читачам таку **готову інформацію, коли до неї дати відповідний вступ.**

Який же вступ повинен бути? Одного проєкту на т едати годі, бо в ріжних краях панують ріжні відносини. І є ріжні вимоги редакцій відповідно до ріжних гуртів їх читачів. Для впливових ґазет в кроях-Антанти мабуть найкращим змістом булоб, покликатися на те, **що на основі санжерменського договору Антанта есть тимчасовим сувереном Галичини,** значить: кожда з її держав єсть співодвічальна за це, що там діється і співодвічальний кождий політик її **перед своїм народом.** Та відповідальність є двояка: 1) моральна і 2) фінансова. Бо за знищення, які в Сх. Галичині виконує вже третій рік Польща мусить колись відповідати тимчасова суверенна влада тої Галичини, якою єсть Антанта, мусить заплатити за всі шкоди в майні, здоровлю й життю багатьох тисяч родин.

Але припустім найгірше: що й так уарґументовані відозви **не схочуть** чужі ґазети розсилати своїм читачам. То й тоді є на це спосіб: **плякатувати такі відозви по всіх центрах Америки й Европи.** На цей помисл не здобувся у нас досі ніхто, хоч він практикований всякими чужими орґанізаціями.

Такі відозви треба поширити також у польській мові між польськими робітниками, звертаючи їх увагу на те, що гріхом есть підпирати складками або яким небудь иншим способом таку злочинну державу як теперішна Польща. Не всі польські робітники заражені шовінізмом і на богатьох з них може таке слово зробити велике враження, через них дістатися до краю й там мати благодатний вплив. В кождій відозві до чужинців треба згадувати про Ґалицький Уряд, як одиноке правне представництво Сх. Галичини.

Берімся до діла, поки не за пізно, поки ще дихає окривавлений Ляхами український нарід в Галичині.

А. Чекановський.

СЕ І ТЕ.

„Журнал для дурників".

Віденська „Воля" пише про „Українські Щоденні Вісти":

„Той же „журнал для дурників" подає цікаву відомість в числі 99. В наслідок завдання Центрального Комітету Комуністичної Партії України про орґанізацію пролетаріяту по підрахунку на 1-ий жовтня кількість приставших до комунізму виносила... 20,000".

Старайтесь, ребята, ще привернете остатних 39,980,000 Українців і дело в шляпе".

Большевицька правдомовність.

Пише нюйорський „журнал для дурників", що капіталістична преса уживає брехні на большевиків. Як знатоки брехні, редактори подали ріжні приміри. Забули лише подати примір большевицьких брехонь.

А вартаби про них подати. Ось большевицька ґазета „Новий Путь", що виходить в Ризі, підносить цікаві думки про Росію, висказані співробітником американської ґазети „Форворд", котрий „написав був в Америці велику книжку про Росію та про руську літературу". Опісля редакція в довжезній статі переповідає вихвалки Росії американським кореспондентом американської ґазети...

Лише біда, що большевицька ґазета не описала докладно тої американської ґазети „Форворд" та не назвала по імени американського кореспондента американської ґазети. А то читачі і до нині не знають, що та американська ґазета „Форворд" се нюйорська жидівська ґазета „Форверс" а американський кореспондент сеї американської ґазети се Мойсає Ольґін. Чому большевицька ґазета дурила своїх читачів, що „Форвертс" се американська ґазета? Чому вона не сказала, що се жидівська ґазета, та що до того симпатизуюча з большевиками? Чому перекрутила її імя та подали місто „Форвертс" її анґлійський перевід? Межи большевиками, що читають „Новий Путь" є більше людий, що знає по анґлійськи, чи більше людий, що вміє по жидівськи?

І чому не сказали большевики, що автор статий про Росію в „Форвертс" називається Мойсає Ольґін? Чому назвали його американським кореспондентом, коли він себе уважає усім, лише не Американцем? Чому „Новий Путь" так стидається, що за большевиками пише жидівська ґазета та жидівський кореспондент? Чи тому, що читачі „Нового Пути", прочитавши про американського кореспондента американської ґазети, більше повірять в красні відносини в советській Росії, якби се саме прочитали в жидівській ґазеті від жидівського кореспондента? Чи, значить, читачі большевицького орґану се хулігани, анти-семіти?

Як бачимо, брехні большевики не цураються. Під тим зглядом вони не відмінні від капіталістичних ґазет.

Знов надії.

Нюйорські „Єжедневні" доносять великими буквами: „В Баварії надіються революції".

Отже надії ще не пропали. Редактор від надій, що колись писав великими буквами: „Сподіються походу Гінденбурґа на Київ", працює далі. Лишень що сей войовничий редактор працює тепер вже в революції...

Витаємо революційні надії чи в Баварії, чи Росії, чи на Барен Айленд. Як революції нема, то й на надія на революцію добра. Ліпше хоть що-то.

Бачить чуже під лісом.

Пишуть „Єжедневні" на третій стороні, що причина страшного положення українських жовнірів, перебуваючих в полоні в Чехословаччині, лежить в тім, що там буцімто старшина побирає більше від рядо[illegible] стрілців. Редактор, скри[illegible] до непізнання під ім[illegible] бітник", розкричався т[illegible] піталізм, економічну [illegible] ність, контрреволюцію, [illegible] подібні річи. При тім ви[illegible] під небеса радянський [illegible] мовляв там панує еконо[illegible] рівність, справедливість, нема визиску, там всі вдов[illegible] ні...

Так пишуть на третій сторо[illegible] сего „журнала для дурників". Зате на четвертій стороні виправдує московський комісарів за заведеннє торговлі, за піддержуваннє середнобогатих селян і другі капіталістичні реформи. Межи иншим пишеться, що скомунізованнє середного селянства неможливе; що перебрані большевиками на державу фабрики підупали так, що „брак скрізь і всюди предметів навіть першої необходимої (по українськи має бути: конечної) потреби". Далі пише, що комісарі не можуть селянам платити фабричними виробами за збіже, бо навіть міста не мають для себе досить сих фабричних виробів...

Ну, чи не є се красною ілюстрацією до слів про економічну рівність, про робітничий рай в совдепії, про то царство боже на землі, що називається советською републикою?

Українські селяни вдоволені?

Ризька большевицька ґазета „Новий Путь" подає урядові советські статистичні дані про рільничу господарку під советами. В 32 російських провінціях селянські наділи збільшилися зі 76 процент всеї землі (в 1906. році) до 97 процент в 1917. році. Значить, селяни в тих 32 ґуберніях мають разом о одну третину землі більше після революції з 1917. року, як мали в 1905. році.

Однак рівночасно ті самі урядові жерела виказують, що селяни засівають збіжем щораз менче землі. Ось так від року 1917. простір засіяної збіжем землі зменчився о більше як 16 процент. Значить, селяни тих 32 провінцій стали засівати збіжем разом о яку пяту частину менче як засівали в рік революції.

Ще більше цікаве то, що число родин, занятих рільництвом, зростає постійно. Однак способи управи від часу революції значно погіршилися.

НОТА ГАЛИЦЬКОГО УРЯДУ ДО РАДИ АМБАСАДОРІВ.

в справі нових безправств польської окупаційної влади в Галичині.

І знов події двох останніх прамушують мене, іменем Української Національної Ради Східної Галичини, предложити Високій Раді нові акти самоволі польського оккупаційного режіму супроти українського населення Східної Галичини. Отсі події маю честь подати до відома Високої Ради на підставі самих звідомлень преси, допущених цензурою польської оккупації у Східній Галичині.

1. До цих нових актів знущання над культурним життям українського народу у Східній Галичині належить в першім ряді: закриття українського студентського Союза у Львові польськими властями в дні 29. квітня ц. р. Отсе розвязання організації українських студентів української народности домагалися доступу до наук на одинокім університеті краю у Львові; допущення професорів української народности до відбування викладів та привернення тих прав, які вже за часів давної Австрії прислугували Українцям, на університеті у Львові, — одинокім університеті в цілій Східній Галичині!

Отсе говорить само про себе, що Українцям заборонений доступ до університету, та що їм навіть не вільно цего домагатися на своїй землі під польською оккупаційною владою!

2. При сій нагоді доставили польські окупаційні власти ще оден прилюдний доказ нехтування прав української мови як матірної мови значно переважаючої більшости всего населення Східної Галичини. Бо не зважаючи на домагання голови Українського Студентського Союза, п. Ярослава Чижа— польська дирекція поліції у Львові списала з ним відносні протоколи в польській мові та знов не зважаючи на його протести, приказала йому підписати їх.

Так виглядають національні права українського населення Східної Галичини під безправною польською оккупацією!

3. А як виглядає релігійна толеранція супроти греко-українського віроісповідання, це виказує факт, що суд повітовий, Секція III. у Львові, визначив на той сам день 29. квітня ц. р., то є в Велику Пятницю судові розправи, в яких мали виступати сторони й інтересовані української народности. Та на цей святочний день також цивільний суд у Львові визначив процесові розправи для українських сторін.

4. акти безнастанних і нелюдських знущань польських окупаційних органів над безборонним українським населенням у Східній Галичині такі численні, що обмежуємося тільки до наведення деяких прикладів, абу не надуживати уваги Високої Ради.

З осібна, Богдан Гандзюк 13. літний ученик гімназії, з Торського коло Заліщик, увязнений вже другий рік в польській тюрмі в Пйотркові, хоч ніякий закон культурної держави не караєнелітців понище 14 років життя, за мнимі злочини;

— Дня 21. марта ц. р. польський жовнір з 6. полку уланів в Золочеві разом з поручником Пятковським тяжко побили і покалічили: Івана Гудиму, Мих. Коваля і Михайла Сеня — без причини;

— Дня 27. с. р. плоські кавалеристи нападали на гурток українських дітей в Немирові, тратували їх кіньми та побили на вулиці: Грицька Токарчика і Писарівського;

— Михайло Полюга зі Ставчан коло Городка, вернув при кінці марта ц. р. з польського табору інтернованих в Пикуловичах коло Перемишля, але наслідком польських побоїв став калікою невилічим;

— Дня 3. квітня ц. р. в Стільську коло Жидачева, польський жандарм побив без причини селянку Рузю Гунька до крови, та в тім звірстві не отямила його навіть мала дитина при грудях матери;

— В цій місцевости допускаються польські жандарми таких нечуваних бестіяльств, що самовільно зганяють людей на площу і обкладають буками мущин, жінок і старців: там безправно заарештували вони навіть начальника громади Василя Гудза, а тепер пошукують за місцевим священиком о. Гаврилюком, що мусів через те покинути парохію і укриваеться перед злочинною рукою польських жандармів;

— В Підгородю коло Рогатина, тяжко побили польські жовніри при кінці марта ц. р., Пилипа Малецького і його жінку та покинули їх побитих в рові, а відтак дня 9. квітня с. р. тяжко побили там Андрія Бойкевича і його сина Івана, а другому синови підпалили будинки та далі побили тяжко Теодора Когута, малого хлопця Василя Михальського як також господарів: Михайла Матвійцева і Миколу Слійника;

— Дня 15. квітня с. р., в Любіні великім коло Городка, польські жандарми: Недзвецкі і Голуб закували Софію Ільчишин і привязали її до стовпа та немилосерно побили, а відтак били її дітей: Настю і Василя, за те, що вони випрошували свою матір від катування;

— Дня 16. квітня с. р. побив польський жандарм Юрка Головацького в Свершківцях, повіту Заліщики, і ще отся справа опинилася в суді повітовім в Товстім, до ч. 66/21;

— В дня 18. і 19. квітня ц. р. побили польські жандарми в Железові великім коло Камінки Струмилової: Йосифа Яцишина, його жінку і двоє дітей їх (одно осліло на очі):

— Дня 19. квітня с. р. побив польський жовнір в громаді Белзець коло Золочева: Грицька Гавуру, крісом так тяжко, що сей бореться зі смертю, за те, що він боронив свою жінку перед рабунком:

— Дня 21. квітня с. р. помер Юрко Головацький, господар зі Свершковець, повіт Бережани, від варварських побоїв польських жандармів Дурбайла і Жура, як це ствердила при секції польська судова комісія.

— Дня 22. квітня с. р. замордували польські поліцаї з Ясенева горішного на области громади Устеріки, овіт Коссів, чесного Гуцула Феля Чемпренчука...

І так іде далі, безнастанно і безкарно польський звірський режім оккупаційний у Східній Галичині перед лицем всего культурного світа, що находиться в блуді, думаючи досі, — мовби Польща була культурною державою!

5. Та польська окупаційна влада по при знущання над селенням у Східній Галичині руйнує його матеріяльно, накладаючи на него ріжного рода данини, змушує його до ріжного рода чинитьб, та переводить масово реквізиції. Для ілюстрації подаємо деякі докази:

— Усі мешканці міста Стрия одержали такий друкований наказ залати данини: „До пана... в Стрию. Горожанська оціночна комісія в Стрию, наложила на пана обовязок заплати квоти... польських марок, як одноразову данину на польського жовніра. Отся данина мусить бути негайно заплачена під загрозою примінення примусових средств по мисли розпорядку Ради Оборони Держави з дня 25. серпня 1920. Стрий, 3. лютого 1921. Староста: Новак. Предсідатель Ради Повітової: Бруніцкі,, правительственний комісар міста: (підпис нечиткий).

— В селі Корчині Рустикальнім, повіт Стрий, ком. Голембйовскі зарядив примусову контрибуцію. Без блищого пояснення, без якого небудь повідомлення населення, бере він від кождої хати по 200—400 марок!

В селі Жиравка, повіт Львів, зявився 6. квітня ц. р. польський екзекутор зі Львова, та хоч ніхто в селі не одержав наказу заплати якогось податку, розпочав фантування рухомостей. І так: Анні Пиґиль зафантував дві подушки, а від Марії Пиґиль вимусив заплату податку 1400 марок, Емілія Шавіль заплатила 1700 марок, Іван Шавіль 2.000 марок, Петро Стецина 200, і т. д.

— Розкинені польські військові відділи по селах Сх. Галичини реквірують на власну руку, що їм лиш попаде. так: дня 19. квітня с. р. в селі Переволочна, повіт Золочів, жовніри 6-го польського полку уланів під проводом капраля Маріяна Пайонка, вдерлися на обійстя господаря Гриця Литвина, який лежав хорий на тиф, і почали забирати йому сіно. При тім побили його стару матір і шурина його: Івана Коваля.

— По селах золочівського повіту, в Княжім, Почапах, Хильчичах, Ляцькому і о., закватировано в останніх днях відділи кавалерії польських військ. Часті кватирунки, переводжені протягом цілої війни, винищили вже й так тамошне населення в страшний спосіб. Теперішні одначе перевищають своєю безглядністю все,

що було досі. А щоби ніхто не перешкаджав їм красти, заведено виїмковий стан і заборонено селянам виходити з хати по 9. год. вечером, так, що вони тільки з вікон можуть глядіти, як рабується їх майно!

Те саме робить ольська жандармерія:

Дня 4. марта с. р. приїхала до Хоросна Старого, повіт Львів, польська жандармерія на реквізицію збіжжа у селян. Між иншими зайшли жандарми також до хати вдовиці Єви Гуменної. Її на сей час не було дома, тільки пятеро дітей. Польські жандарми Пйонтак й Гарайда, питали дітей, де є мати. А коли сі не вміли на се відповісти, оба жандарми били їх по лиці і штовхали кольбами, а молодшому хлопцеви, Михайлови, завязали шию перевеслом і підтягали в гору, а потім вкинули його в яму з картофлею і приказали гавкати! Після сего забрали жандарми овес і ячмінь з комори, які були призначені на засів. Дня 9. марта с. р. зарядили ті самі польські жандарми вимолочення у сеї вдовиці 10 кіп жита, забрали з сего 4 кірці без ніякої заплати, ні поквітування, а решта збіжж пропала в соломі, або розсипалася.

В половині марта с. р., знов польські жовніри, що безправно реквірували по селах Цеперів, Руданці, Ременів і в других селах львівського повіту, — в селі Руданцях побили тяжко селянина Ст. Жижковича за се, що не хотів дати здерти блюзки жовнірам зі свого 14-ти літного сина. Лежачого копали його польські вояки ногами та обкладали крісами, аж зломили руку.

В тому самому селі польські жовнірі побили тяжко селян: Івана Хомяка, Степана Леська і Михайла Підгайного, якому розбили цілком голову і який від побоїв напух.

Та для доповнення образу сих польських рабункових реквізицій, що є нічим иншим як розбійничими погромами нещасного населення Східної Галичини, дозволяю собі долучити копію листу польського жовніра в прилозі, котрий виказує комплєтну анархію польської влади.

6. Насильне асентерування Українців у Східній Галичині до польського війська, що було часово здержане наслідком наших протестів, внесених до Високої Ради — тепер підняла знов польська оккупаційна влада.

І так в повіті Чортків забирає польська оккупація примусово Українців до польського війська від місяця марта с. р. Зосібна примушено там до військової служби: Івана Маланчука з Бичковець, Василя Фаріона з Ридодуб, Миколу Білявогозі Звиняча, Цибульського з Бичковець, Михайла Білака зі Скородинець. Асентерунок так відбувається, що польська жандармерія під крісами приводить Українців до староства і тут їх асентерує, хоч вони утверджують, що вони Українці. Один з них заявив комісії: „Я Українець і я до асентерунку розбиратися не буду, хіба, що силою роздінете мене!" Не зважаючи на такий протест, комісія заявила йому, що він взятий до польського війська!

В повіті Збараж, ходить польська жандармерія від села до села і покликуючися на устний приказ староства, забирає Українців до війська. І так нпр. в Лубянках. нижних, забрано Василя Росола і Гриця Залудського — обох Українців, до польської армії.

В повіті Дрогобич, в імсцевости Тустановичі, зарядив мійський комісар Кобак і устно дав приказ поліції, щоби всіх мешканців міста, себто Українців, Жидів і Поляків, піддати переглядови і то протягом 24 годин.

Польська повітова команда доповняюча в Самборі, розіслала до всіх громадських урядів в повіті Старий Самбір, обіжник того змісту: „Ч. 124/21. Міністерство військових справ зарядило через поборові власти і власти доповнення заснування евіденційних книг загального ополчення. Всі уряди громад спорядять безпроволочно поіменний спис всіх ополченців без огляду на народність, се є Поляків, Українців і Жидів, уроджених в рр. 1901, 1902 і 1903, — кождий річник зокрема і предложать його після поданого взору найпізнійше до 13. марта 1921 евіденційному офіцерови в Старому Самборі...

Другий документ звучить так: „До греко-католицького уряду парохіяльного в Старому Самборі. До відома в ціли виставлення екс оффо метрик уроджених ополченців з літ 1901—1903 включно і оголошення сего розпорядження з проповідниці. До всіх урядів що ведуть метрики уродження рим.-кат., греко-кат. і жидівського в повіті...

„Повітова доповняюча команда в Станиславові. Евіденційний офіцер в Станиславові. Ч. 170. Всечесному урядови гр.-кат. парохіяльному в... По думці тимчасового устного розказу М. С. В. ч. 144. Дз. роз. В. ч. 7, рошу о надіслання метрикальних витягів мущин, уроджених в 1901—1903. Неґативні викази належить також надсиниками осібно) найдальше до 10. квітня 1921. Витяги ті мають послужити до заложення лист загального ополчення, як також лист імених (лист поборових). Проситься о додержання речинця, Станиславів, 24. марта 1921. Офіцер евіденційний в Станиславові, Щитек в р."

Михайло Залеський, зі села Ставчани, пов. Городок, вернувши з австрійського війська, зголосився 1918 р. добровільно до українсько-галицької армії, та відтак вернув з України на весні 1920. ПО його повороті прийшло від польського староства візвання, щоби він ставився до бранки в Городку. Одначе він до цеї бранки не пішов. В осени 1920, зловили його польські жандарми і віддали до арешту в Городку, з арешту завели його силоміць до бранки і асентерували, — але він не присягав, кажучи: „Я щирим серцем при українській армії, а при польській служити не буду, хотяй би мене вбито!" Та його таки відставлено просто до війська. Третого дня пустив Михайла Залеського польський під-офіцер на дводневну відпустку до дому, одначе ві вже до війська не вернув. Він тоді шукають за ним жандарми і то по шістьох відразу. Жандрами ці говорили до його матері. „Як ми його зловимо, то він вже на світі не буде жити".

За те зараз візвали польські власти до бранки його брата Івана Залєського. А коли він не явився, впали польські жандарми до його хати, — скували лежачого в постелі і хорого поволікли до повітового міста Городка, де запроторено його в тюрму, а потім насильно заасентерували до польського війська.

Вкінці, польські жандарми хотіли також насильно забрати до польського війська другого брата Миколу Залєського, та він полишив господарство, жінку й діти і до тепер десь укривається.

Так представляється та добровільна служба у польськім війську, про яку так рішучо згадував п. польський делеґат Ашкенази!

7. Справу кольонізації Східної Галичини спроваджеными з поза її границь Поляками провадить Польща, не зважаючи на заборону Високої Ради, так інтензивно, що польський сойм у Варшаві призначив на остю ціль два міліярди польських марок! Та до Східної Галичини спровадили Польща в останнім часі 50.000 польських кольоністів, що забирають землю безземельним і мало-земельним українським рільникам.

Тому вважаю моїм обовязком ще раз звернути увагу Високої Ради на катастрофальні наслідки сеї убійчої політики Польщі супроти українського населення Східної Галичини, що нетерпеливо жде ратунку від великих держав Антанти, бо в противнім разі може Східна Галичина перемінитися в Македонію Сходу, і в розпуці шукати захисту в обняттях більшевизму.

А на докінчення усіх самовільних актів Польщі супроти Східної Галичини, радить тепер польський сойм у Варшаві над виборчою ординацією, яку хоче насильно накинути також для Східної Галичини, аби тим чином проти волі великих держав Антанти, як також проти волі населеня сеї території безправно перевести інкорпорацію Східної Галичини до Польщі!

Проти тих всіх актів самоволі і безправства Польщі підносить Українська Національна Рада Східної Галичини як найбільше рішучий протест на руки великих держав Антанти як теперішного суверена Східної Галичини.

Та як з одної сторони закон людської справедливости домагається від культурного світа: безпроволочно усунути польську оккупацію зі Східної Галичини, аби увільнити населення сеї території від варварських переслідувань, терпінь і страшних мук, — так право національної справедливости наказує нам домагатися від великих держав антанти, аби спираючись на прінціпі самовизначення народів, зволили рівночасно приступити до вирішення політичного і державного становища Східної Галичини, конституючи як незалежну Галицьку Державу свбідних народів, по думці нашого предложення з 30. квітня с. р., так як тільки незалежна і правно уладжена Галицька Держава може покласти кінець тому хаосови, який витворили імперіялістичні змагання Польщі до чужих територій на розмежжі Сходу Европи.

Відень, дня 10. мая 1921.

Др. Евген Петрушевич в. р.
Президент Української Національної Ради З. УНР.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

ELIZABETHPORT, N. J.

Заходом **Української Банди** буде устроений **БАЛЬ в суботу, 18. червня 1921 р.** в Lutwin's Hall, 69 So. Park St., Elizabethport, N. J. Початок о годині 7-ій вечером. Вступ 30 цнт. Весь дохід призначений на піддержанне Української Музичної Школи в Елізабетпорт, Н. Дж. 39-40

На сей баль запрошуємо всіх Українців з місцевости і околиці. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ.

ROCHESTER, N. Y.

Тов. Вільні Козаки устроює **в неділю, 19. червня 1921 р. ВЕЛИКИЙ ПІКНІК** на Glen Haven. Члени сего товариства мають прийти на отсей перший пікнік, а котрий не прибути і не подасть причини, такий член буде змушений заплатити одного доляра, бо така запала ухвала минувших зборів. Рівнож запрошується Рочестерських Українців, щоби прибули на отсей Пікнік. Комітет докладае всяких старань, щоби Пікнік вийшов як найліпше. Має замовлену першорядну українську музику. Також повідомляється, що є замовлено дві стріт-кари, які будуть переїзджати через Joseph Ave. о год. 10.30 рано. Проситься прибути на означений час. Кара стане там де буде гурток Українців очікувати. — КОМІТЕТ. 40

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Михаїла, від. 213, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о годині 7.30 вечером у вівторок, 21. червня, в ґали української церкви межи Бродвей і Авеню Е. Кождий член має заплатити свою вкладку, а довгуючі нехай вирівнають свої довги. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Л. Бачинський, предс.; А. Павлюк, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Піврічний мітінґ тов. „Любов", від. 370, відбудеться в неділю, 19. червня, в церковній ґали, по укінченню Служби Божої з причини Зелених свят. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ і припровадити своїх краянів тай знакомих, котрим уділиться найпевнійші інформації, які користи мають члени У. Н. Союза, як повнолітні так і діти, а певно покинуть запомагати чужих. Як прийде лиха година смерти, доперва кождий пізнає, що зле поступив, що не був членом У. Н. Союза. Кождий член, котрий має свої діти в Союзі, нехай принесе діточі грамоти; се важна справа! — Я. Швець, предс.; М. Сампара, секр.

ДОПИСІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Українці Горожани Злучених Держав організуються

Минувшої неділі, то є 12-го червня 1921 Філядельфійські Українці горожани Злучених Держав відбули збори, на скликанне яких дали почин гор. Іван Боросевич, Теодор Грицей, Василь Матолич, Михайло Рибак, Григорій Шаґала та Андрій Шостак. —

На перші ті збори прибуло 33 Українців горожан. До перепровадження сих зборів вибрано як предсідателя найстаршого горожанина Івана Боросевича, а секретарював Теодор Грицей.

З бесід які виголосили предсідатель Ів. Боросевич, Теодор Грицей, Андрій Шостак та Василь Матолич показалось, що таке Товариство чи Ліґа Українців американських сітізенів конечно потрібне і коли воно дійсно повстане, то з сего буде велика користь не тільки для Українців тут в Америці але і в старім краю. Як виходить з програми чи радше плятформи бесідників, то се Товариство не тільки конечно потрібне, але й буде мати велику будучність.

Товариство се має бути Товариством політичним, маючим перед усім на оці справи американські. Не буде в нім мати місця політика партійна, як приміром Українського Комітету, федерації і инша, але поза справи американські Товариство се буде з цілою силою нести поміч моральну і матеріяльну своїм братам, так в Америці як і в старім краю, в той спосіб, що при тім Товаристві мають утворитися секції: а) для справ американських, б) для справ старокраєвих, в) дла охорони еміґрантів переживаючих тут або хотячих їхати до краю а також і тих, що приїздають з краю. Давати їм всякі добрі поради а приїжджаючим, немаючим тут родин давати поміч перед еміґраційними властями, то є хоронити їх перед депортацією і визиском несовісних людий. —

Се були тільки головні підставові точки до зорґанізовання сего Товариства а подрібнійші точки мають бути устален і на слідуючім мітінґу, який має відбутися в слідуючу неділю, 19-го червня 1921 в галі Українських Горожан 822 Норт Франклін улиці, в Філядельфії, Па. —

В дискусії яка була дуже оживлена, забирали голос М. Рибак, Ст. Штоґрин, Гр. Рибачок, Ів. Хавлюк, П. Кознарський, М. Дубас, Гр. Самбір. Всі вони висказались, що таке Товариство є конечно потрібне і кождий присутний на зборах повинен старатись о як найбільше число-членів сітізенів Українців для него. — Уряду не вибирано, а відложено вибір уряду до слідуючого мітінґу, коли буде більше число членів. Натомість вибрано орґанізаційний комітет тимчасовий, нім буде вибраний сталий уряд, складаючийся з 15 членів. До сего комітету увійшли слідуючі горожани: Т. Грицей, Ів. Боросевич, В. Матолич, Мих. Дубас, В. Титанич, А. Шостак, Гр. Самбір, М. Рибак, Ол. Бабяк, о. П. Дженджера, А. Шопа, Юр. Крет, Др. Вол. Городиський Гр. Рибачок та Ів. Юзьків.

По зборах Комітет сей відбув. засідане та вибрав гор. Т. Грицея предсідателем а А. Шостака секретарем. Ухвалено віднестись до українських часописей з просьбою о поперте так важної справи, як також о поміщеннє коротких звітів з засідань сего Товариства. —

Ухвалено також просити доучасти в орґанізації сего Товариства українських ветеранів, то є бувших жовнірів американської армії. — Ухвалено також взяти участь в Американськім сьвяті „Народження американського прапора."—По залагодженю менше важних справ засідане закінчено. —

Філядельфія 12-го червня 1921

Т. Грицей, предсідатель.
А. Шостак, секретар.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсею дорогою повідомляється усіх Українців американських сітізенів, так тих що були минувшої неділі на мітінґу, як і тих що не були а хотять вступити до сего товариства, **що слідуючий мітінґ відбудеть в неділю, дня 19-го червня 1921 точно о годині 6-тій вечером, в галі Українських Горожан, 822 Норт Френклін улиці, Філядельфія, Па.**

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ.
Т. Грицей, предсідатель.
А. Шостак, секретар.

БРУКЛИН, Н. Й.

Які то у нас трафляються бізнесмени.

В числі 85-тім „Свободи" була допись з Ню Йорку під заголовком „Чи то є гріх бізнесменом бути". Після мого погляду се не есть гріхом, але противно, кождий чоловік після своєї охоти і здібности повинен братись до бізнесу якогонебудь рода, бо тільки в той спосіб може свій стан матеріяльний піднести. Головною однак засадою у всякім підприємстві есть зрозуміти добре річ і вихованнє, без якого ніяке підприємство не може істнувати.

Найбільше під тим зглядом грішать наші Українці. Не досить того, що маленьке число Українців трудниться торговлею, але і ті, котрі возьмуться до якогось, як то кажуть, бізнесу, по короткім животінню є змушені свою фірму звинути. От хотьби в нас, у Бруклині. Перед кількома роками заложили „Українську Спілку Торговельну". З початку, як то все у нас діється, була велика агітація й охота за покупленнєм шерів (уділів). Однак се довго не тривало. Кождий з шеровців хотів таньшого і ліпшого краму, вже з самого титулу, що він шеровець. Між покупцями було більше Поляків ніж Українців, і число їх постійно зменшувалось. Та не досить того, бо й між самою управою сеї спілки не було порозуміння. Вкінци голова сеї спілки, без ухвали і заключення контракту, злучив сю торговельну спілку з давно істнуючою в Ню Брітен Компанією. Урядники сеї компанії обіцювали шеровцям великі проценти від закуплених шерів і туманили наших людий, як могли. І знайшлося богато легковірних Українців, котрі навіть всі свої тяжко запрацьовані гроші вложили до сеї ославленої компанії. Декотрі дістали шери, а декотрі зовсім нічого. Панове директори в особах Шклярика, Трача й инших, красно собі жили і казали, що всьо в добрім порядку; аж нарешті урвалось ухо від збанка. Одного красного поранку оголошено банкрютство нюбрітенської компанії, а тимсамим і нашої в Бруклині.

О скілько мені відомо, то Українці на Норт Сайді зложили 2.400 долярів. Сею справою занявся ресівер. А наші бруклинські шеровці сидять тихо, ані не заворушаться. Я гадаю, що ми не можемо бездільно сидіти і чекати, аж хтось за нас все зробить і готове принесе нам до хати. Нам, шеровцям, треба порозумітись, віддати справу адвокатови, і коли дасться щось скористати в ресівера, то добрі; а ні, то винуватих потягнути до відвічальности.

В. Яськевич.